MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

Departament Budżetu i Efektywności Finansowej

Warszawa, 01 kwietnia 2019 r.

DB-III.070.1.2019

Pani
Dariusz KADULSKI
Zastępca Przewodniczącej
Komisji Międzyzakładowej
MOZ NSZZ „Solidarność”
Pracowników Sądownictwa

Nawiązując do pisma Pana Przewodniczącego z dnia 8 stycznia br. znak MS-3-19-RSW, Departament Budżetu i Efektywności Finansowej przedstawia stanowisko dotyczące wskazania podstawy prawnej do dokonywania przez sądy odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych za sędziego w stanie spoczynku, sporządzone w oparciu o opinię prawną w przedmiotowej sprawie przedstawioną przez Departament Legislacyjny Prawa Karnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 800, z późn. zm.), fundusz tworzy się z corocznego odpisu podstawowego, naliczanego w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych (ust. 1). Wysokość odpisu podstawowego wynosi na jednego zatrudnionego, co do zasady - 37,5 % przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim lub w drugim półroczu roku poprzedniego, jeżeli przeciętne wynagrodzenie z tego okresu stanowiło kwotę wyższą (ust. 2). Pracodawcy sprawujący opiekę socjalną nad emerytami i rencistami mogą zwiększyć Fundusz o 6,25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w ust. 2, na każdego emeryta i rencistę uprawnionego do tej opieki (ust. 5).

Rozważania dotyczące kwestii stosowania powyższych regulacji w odniesieniu do sędziów w stanie spoczynku, rozpocząć należy od ustalenia statusu prawnego zawodu sędziego i charakteru jego stosunku zatrudnienia oraz umiejscowienia w systemie prawa uregulowań związanych z wykonywaniem tego zawodu.

Zauważyć należy, że w polskim systemie prawnym istnieją ustawy regulujące stosunek służbowy niektórych grup zawodowych, tzw. pragmatyki służbowe. Przepisy w nich zawarte, w zakresie przez siebie regulowanym, wyłączają odpowiednie zastosowanie przepisów Kodeksu pracy. Pragmatyką służbową, określającą prawa i obowiązki sędziów jest ustawa z dnia 27 lipca

2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 52). W kwestiach nieuregulowanych w u.s.p. znajdują zastosowanie jako *lex generalis* przepisy Kodeksu pracy oraz innych aktów prawa powszechnie obowiązującego, stanowiących źródła prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 Kodeksu pracy, tj. określających prawa i obowiązki pracowników i pracodawców.

Niezależnie od powyższego, wydaje się jednak, iż ocena możliwości zastosowania w stosunku do sędziów poszczególnych regulacji Kodeksu pracy oraz innych ustaw, takich jak np. ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, winna być dokonywana z uwzględnieniem szczególnego charakteru stosunku służbowego sędziów. W ramach pojęcia „stosunek służbowy" należy wyróżnić stosunek służby związany z normami prawa publicznego oraz stosunek pracy, z którego wynikają prawa i obowiązki pracownicze sędziego.

Stan spoczynku jest przywilejem stanowiącym konsekwencję zasady niezawisłości sędziowskiej i znajduje umocowanie w przepisach Konstytucji RP. Z chwilą przejścia w stan spoczynku ustają prawa i obowiązki pracownicze sędziego, który nadal pozostaje w określonym przepisami prawa publicznoprawnym stosunku służby, ale już nie w służbowym stosunku pracy. W szczególności sędziemu nie przysługuje wynagrodzenie, ale uposażenie spoczynkowe. Należy zauważyć, że zarówno to świadczenie, jak i świadczenia emerytalno-rentowe mają służyć zapewnieniu środków utrzymania po zaprzestaniu przez uprawnionego aktywności zawodowej. Prawo do stanu spoczynku z powodu utraty sił lub osiągnięcia określonego wieku jest odpowiednikiem prawa do zabezpieczenia społecznego „w razie niezdolności do pracy ze względu na inwalidztwo" oraz „osiągnięcia wieku emerytalnego".

Wobec tego, zgodnie z przedstawionymi powyżej regułami wykładni funkcjonalnej i systemowej, zasadne jest zastosowanie do sędziów w stanie spoczynku regulacji zawartej w art. 5 ust. 5 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Oznacza to możliwość zwiększenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych o 6,25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego na każdego emeryta i rencistę, a także sędziego w stanie spoczynku.

Należy wskazać, że alternatywą dla przedstawionej wyżej wykładni, zgodnie z którą jako podstawę do dokonywania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych uwzględniającego sędziów w stanie spoczynku należy traktować art. 5 ust. 5 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, mogłoby być co najwyżej uznanie, że brak jest w ogóle takiej podstawy, nie zaś przyjęcie, że podstawę tę winien stanowić przepis art. 5 ust. 2 ustawy. W przypadku bowiem przejścia w stan spoczynku dochodzi, jak wyjaśniono powyżej, do zakończenia stosunku pracy sędziego, co wyłącza możliwość traktowania go jako zatrudnionego w rozumieniu art. 5 ust. 2 i w konsekwencji dokonywania odpisu w wysokości określonej w tym przepisie.

Za prawidłową należy jednak uznać zaprezentowana wcześniej wykładnię, zgodnie z którą nie należy poprzestawać na literalnym odczytaniu treści art. 5 ust. 5 oraz ze względów systemowych i funkcjonalnych należy uznać, że obejmuje on swoją dyspozycją także sędziów w stanie spoczynku.

Należy również zauważyć, że zastosowanie rozwiązania polegającego na zwiększeniu funduszu świadczeń socjalnych o kwotę odpisu przypadającą na sędziego w stanie spoczynku jest korzystne dla ogółu pracowników. Powoduje to zwiększenie środków funduszu, a przy uwzględnieniu sytuacji finansowej sędziów w stanie spoczynku oraz zasad dysponowania tymi środkami (które zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy powinny uwzględniać sytuację życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej do korzystania z funduszu), oznacza ostatecznie wyższą kwotę do wykorzystania dla wszystkich osób korzystających z funduszu świadczeń socjalnych.

Artur Strumnik
Dyrektor
Departament Budżetu i Efektywności Finansowej
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	22151.412543.306586
Nazwa dokumentu	Stanowisko DB dot pisma NSZZ Solidarność nr MS-3-19-RSW.pdf
Tytuł dokumentu	Stanowisko DB dot pisma NSZZ Solidarność nr MS-3-19-RSW
Sygnatura dokumentu	DB-III.070.1.2019
Data dokumentu	2019-04-01
Skrót dokumentu	63144661C95718298E7447214C4476DC21B0AC5F
Wersja dokumentu	1.5
Data podpisu	2019-04-01 13:06:06
Podpisane przez	Artur Jan Strumnik Dyrektor

EZD 3.71.456.456.17035

Data wydruku: 2019-04-01

Autor wydruku: Kowalski Marcin (główny specjalista)